

Rozvoj metropolitní spolupráce a její institucionalizace: **zkušenosti Brněnské metropolitní oblasti**

Petr ŠAŠINKA

Výroční konference MV, Olomouc
10. 11. 2021

#jednejmetropolitne

Úvodní kontext, **motivace**

- Těžiště společenského rozvoje se více **přesouvá do funkčních (přirozených) území** metropolitních oblastí v celé ČR, kde leží rozvojové póly národní ekonomiky
- Zatím u nás **neexistuje management rozvoje metropolitních oblastí** ani instituce zodpovědná za jejich rozvoj
- V současnosti je v ČR vytvořeno (i zásluhou nástroje ITI) **nejvhodnější prostředí** pro dlouhodobé prosazení konceptu metropolitních oblastí a jejich institucionalizace v regionální politice – metropolitní měřítko je třeba
- S klesajícím podílem evropských dotací bude klesat ochota obcí dobrovolně spolupracovat, proto **je třeba hledat dlouhodobější modely spolupráce** – např. samostatné metropolitní entity/instituce zodpovědné za metropolitní rozvoj (metropolitní svazek obcí)
- Lze se **inspirovat i v zahraničí** (nejen v západní Evropě)
- Klíčovým faktorem úspěchu zůstává **odborný i politický konsensus** na postupném prosazení tohoto konceptu a **silní lídři** v metropolitních regionech

Opora k rozvoji metropolitní spolupráce (nejen v BMO)

- Strategie regionálního rozvoje ČR 21+ (MMR)
- Koncepce Klienty orientovaná veřejná správa 2030 (MV)
- Deklarace primátorů statutárních měst ČR (2020)
- Starostové obcí BMO – dotazníková šetření 2017 a 2020
- Strategie #brno2050
- Integrovaná strategie rozvoje BMO 21+

Rozvíjející se odborná debata

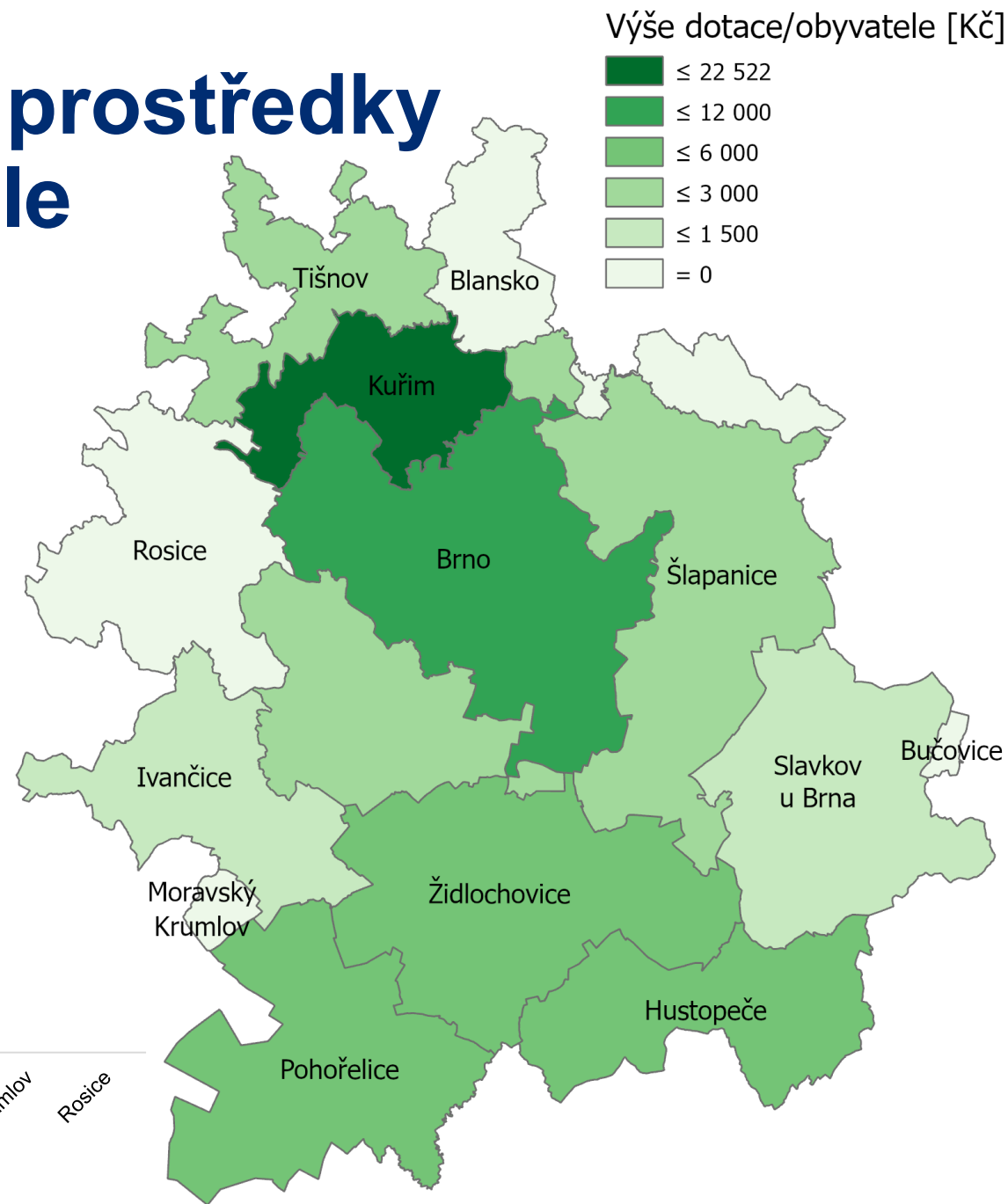
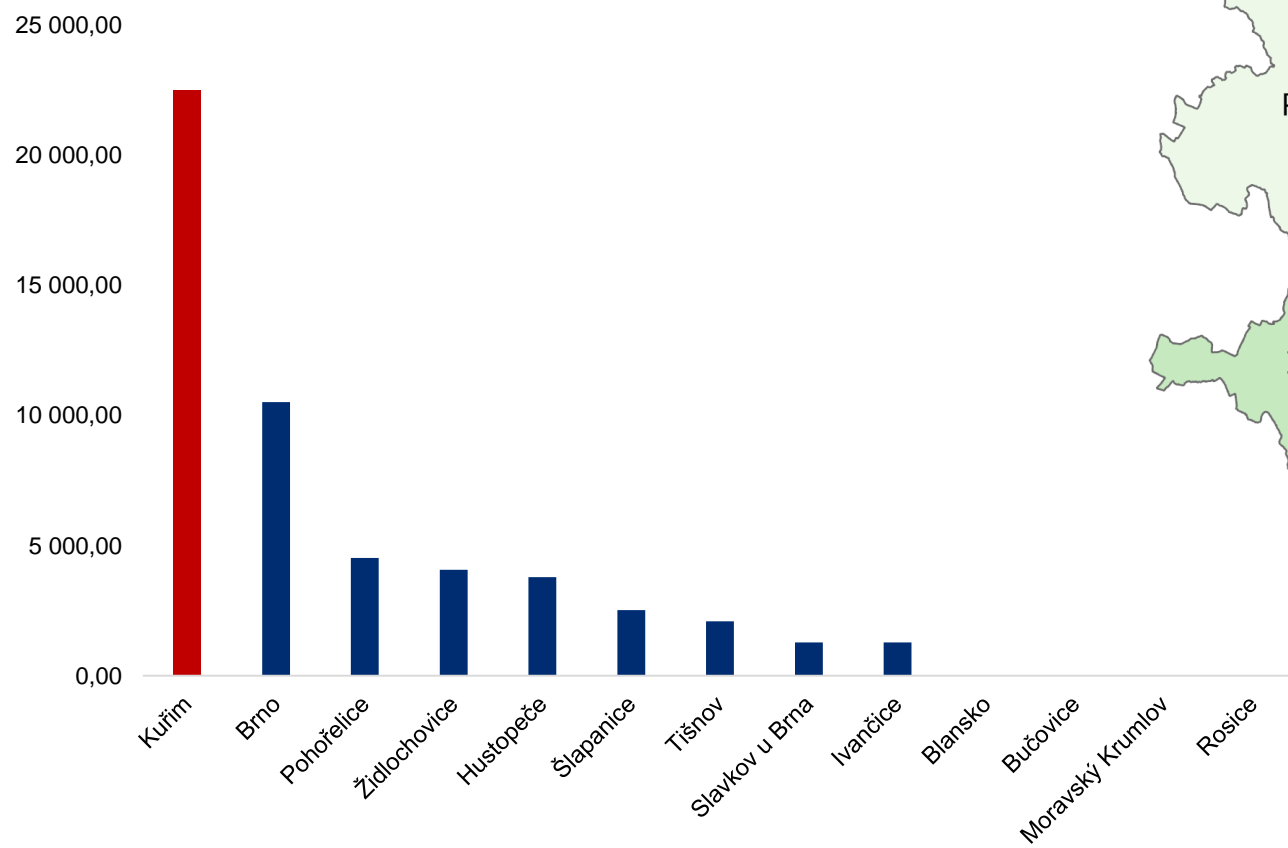
Metropolitní spolupráce 21+ v BMO

Pokračování ITI – zachování řídicích a koordinačních struktur, jednotná metodika vymezení území, aktualizace strategie – **ale cílem je širší rozvoj.**

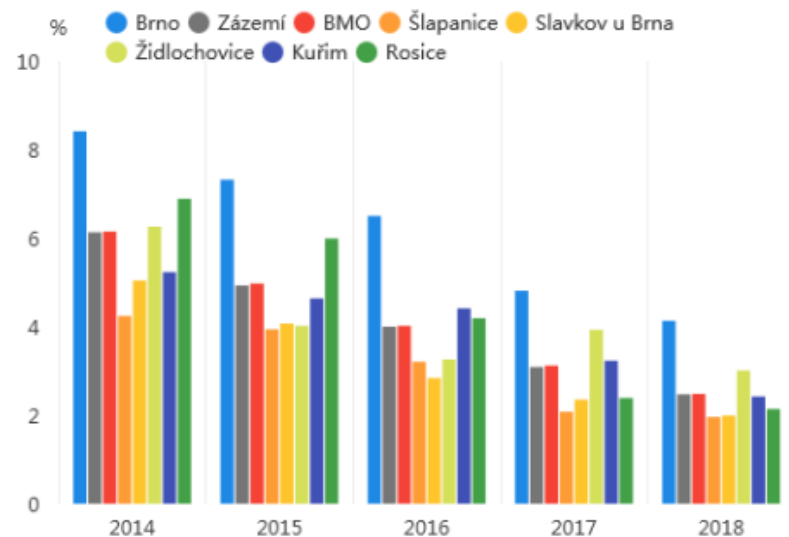
Paralelní rozvoj třech dimenzí metropolitní spolupráce:

- **Věcná** – metropolitní témata, projekty
- **Kulturní** – povědomí, sounáležitost, důvěra, komunikační strategie, publicita
- **Institucionální** – formy spolupráce, proces plánování, formy řízení/governance, legislativa atd.

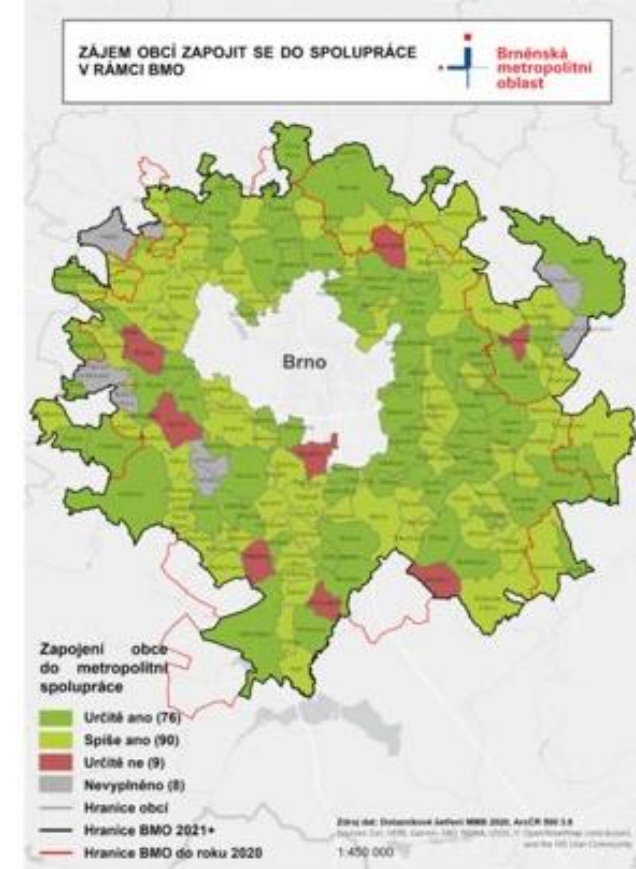
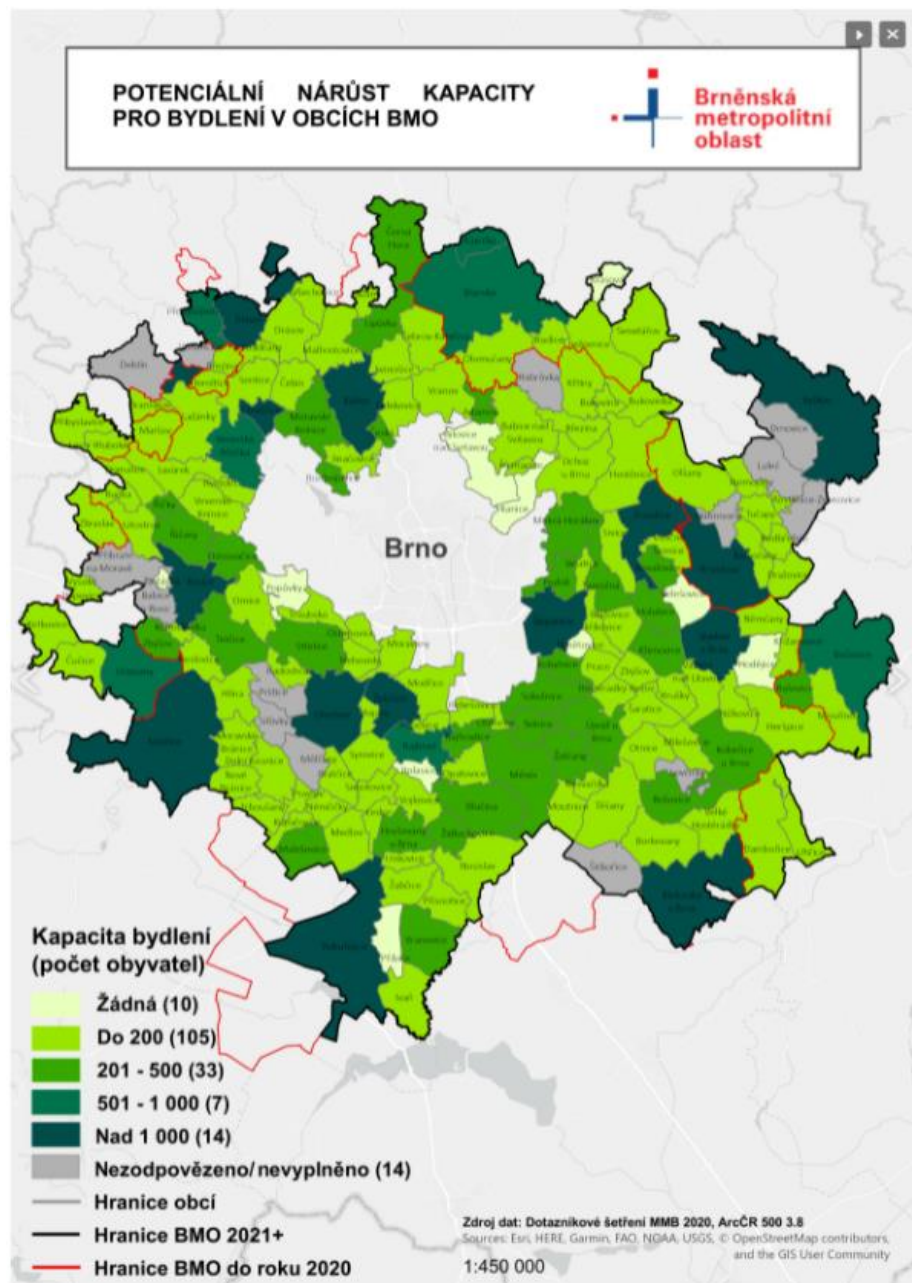
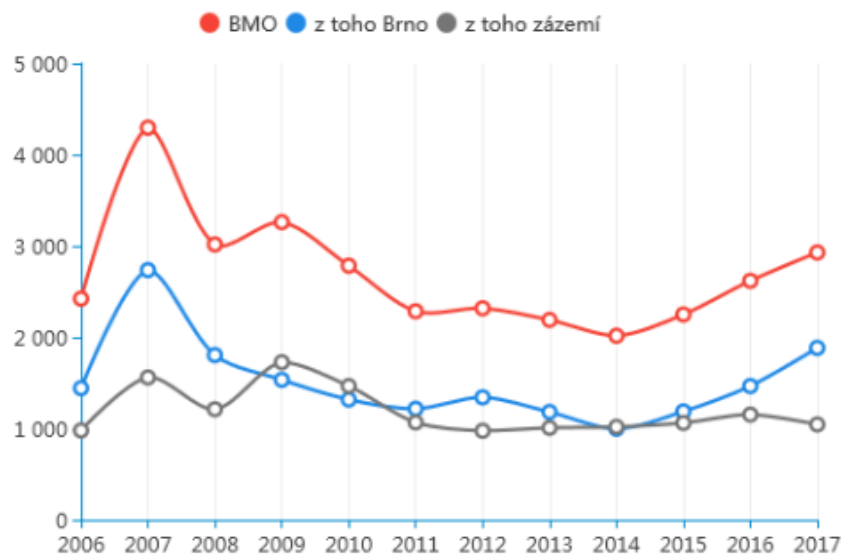
Věcná dimenze: dotační prostředky z ITI na jednoho obyvatele v obcích SO ORP v BMO 14-20

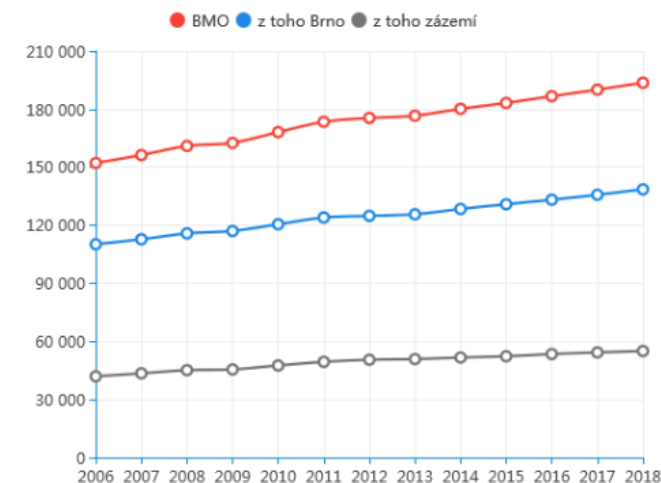
Podíl nezaměstnaných osob v BMO (%)

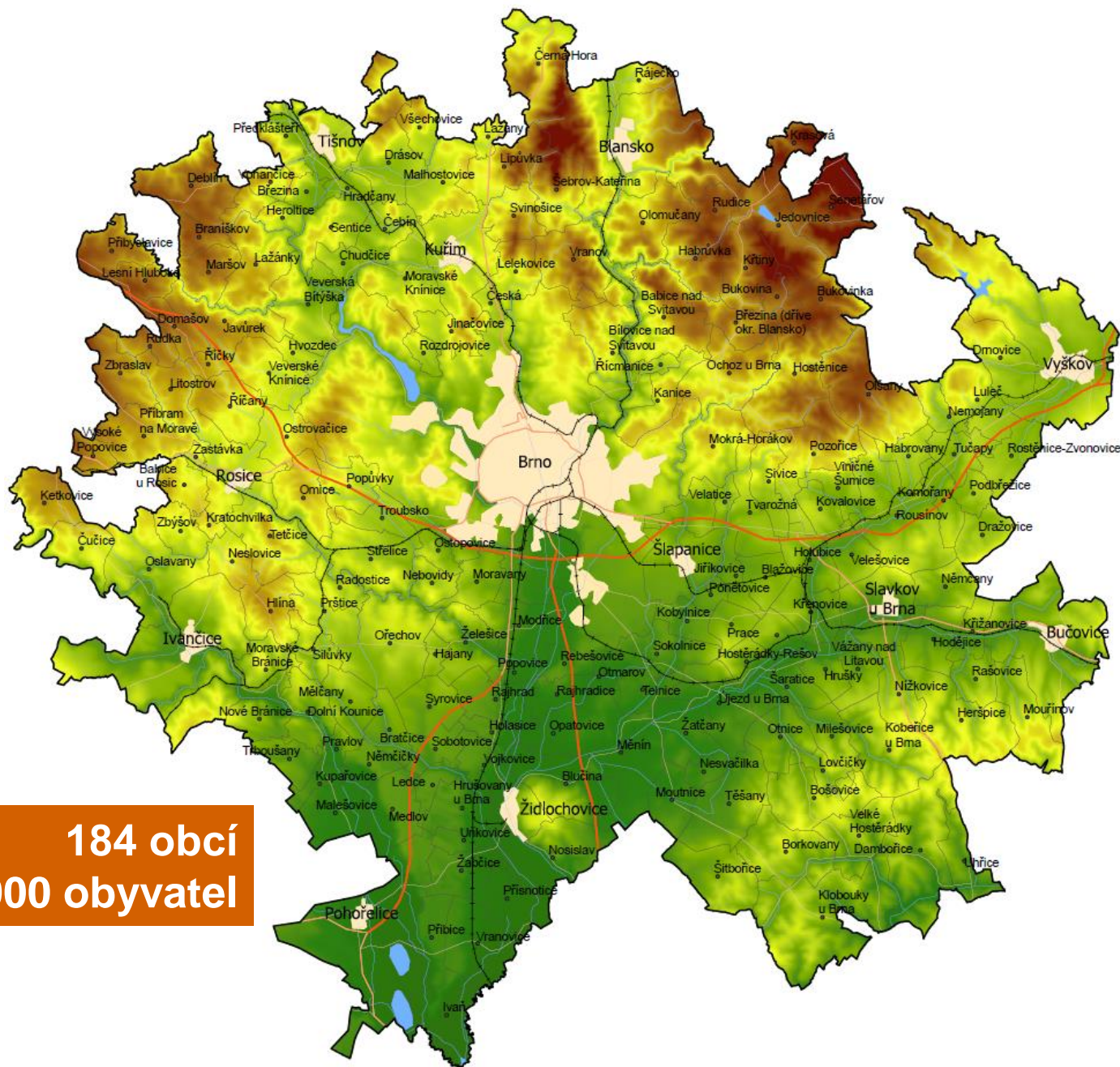

Počet dokončených bytů v BMO

Počet ekonomických subjektů v BMO

184 obcí
702 000 obyvatel

Brněnská
metropolitní
oblast

B | R | N | O

SPOLEČNĚ se
zasadíme o to, aby
se Brněnská
metropolitní oblast
UDRŽITELNĚ a
VYVÁŽENĚ rozvíjela
v **PŘÍJEMNÉ** a
PROSPERUJÍCÍ
místo pro život.

Nové pracovní skupiny **ŘV BMO 21+**

<i>Nové pracovní skupiny</i>	<i>Témata řešená danou PS</i>
Udržitelná mobilita	A. Metropolitní/lokální udržitelná mobilita B. Globální dostupnost BMO
Životní prostředí	C. Voda a krajina v BMO D. Odpadové hospodářství v BMO E. Moderní a bezpečná energetika v BMO
Sociální oblast a vzdělávání	F. Školství a vzdělávání v BMO G. Infrastruktura a služby pro potřebné/ohrožené obyvatele
Horizontální pracovní skupina	I. Rezidenční a komerční výstavba v BMO H. Rozvoj a institucionalizace spolupráce v BMO J. Trávení volného času v BMO

Horizontální témata a opatření **ISR BMO 21+**

<i>Metropolitní téma</i>	<i>Cíl strategie</i>	<i>Opatření ISR BMO 21+</i>
Téma H: Rozvoj a institucionalizace spolupráce v BMO	H.I: Posílit systém spolupráce v BMO	H.1: Rozvoj stávajících forem spolupráce H.2: Vytvoření instituce zodpovědné za koordinovaný rozvoj BMO H.3: Společné financování vybraných potřeb H.4: Tvorba společné image a marketingu BMO
Téma I: Rezidenční a komerční výstavba v BMO	I.I: Usměrnit rozvoj rezidenční a komerční výstavby ve vztahu k podmínkám v území a podpořit polycentrický rozvoj BMO (podpora menších sekundárních center)	I.1: Propojení strategického a územního plánování v BMO I.2: Koordinace ploch pro budoucí rezidenční a komerční výstavbu I.3: Posílení služeb a zaměstnanosti v zázemí Brna v zájmu odlehčení jádrovému městu
Téma J: Trávení volného času v BMO	J.I: Posílit rozvoj volnočasových lokalit s nadmístním významem	J.1: Rozvoj rekreačních a volnočasových aktivit J.2: Propagace a propojování nabídky trávení volného času J.3: Obnova a udržení kulturního dědictví

Integrovaná řešení (1+1=3)

Integrovaná řešení jsou tvořena jednotlivými strategickými projekty
Integrovaná řešení i strategické projekty jsou ve strategii přímo uvedeny
Integrovaná řešení jsou tvořena bez ohledu na zdroje financování

Typ 1: integrované řešení tvořené jedním unikátním samostatným projektem – například výstavba jedinečného/specifického nezastupitelného projektu v území

Typ 2: integrované řešení tvořené více vzájemně provázanými či podmíněnými konkrétními strategickými projekty (věcně nebo územně) – více různých projektů v jednom místě realizovaných z různých finančních zdrojů, více totožných projektů realizovaných v různých lokalitách

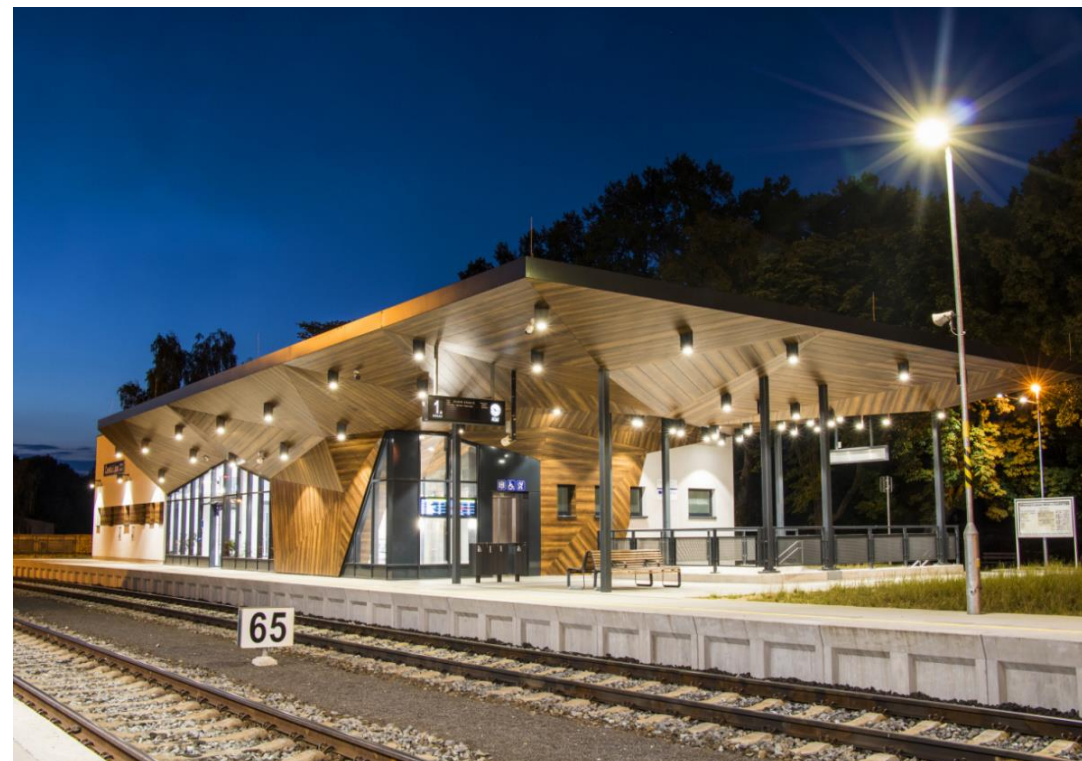
Typ 3: síťové integrované řešení – řešení, které reaguje na vydefinovaný problém aglomerace (má pro ni strategický význam), blíží se spíše typové aktivitě – například výstavba 10 nových mateřských škol v území aglomerace, zelené střechy na veřejných budovách atd. (v době finalizace strategie není třeba znát konkrétní projekty)

Integrovaná řešení

T2A08: Terminál Starý Lískovec

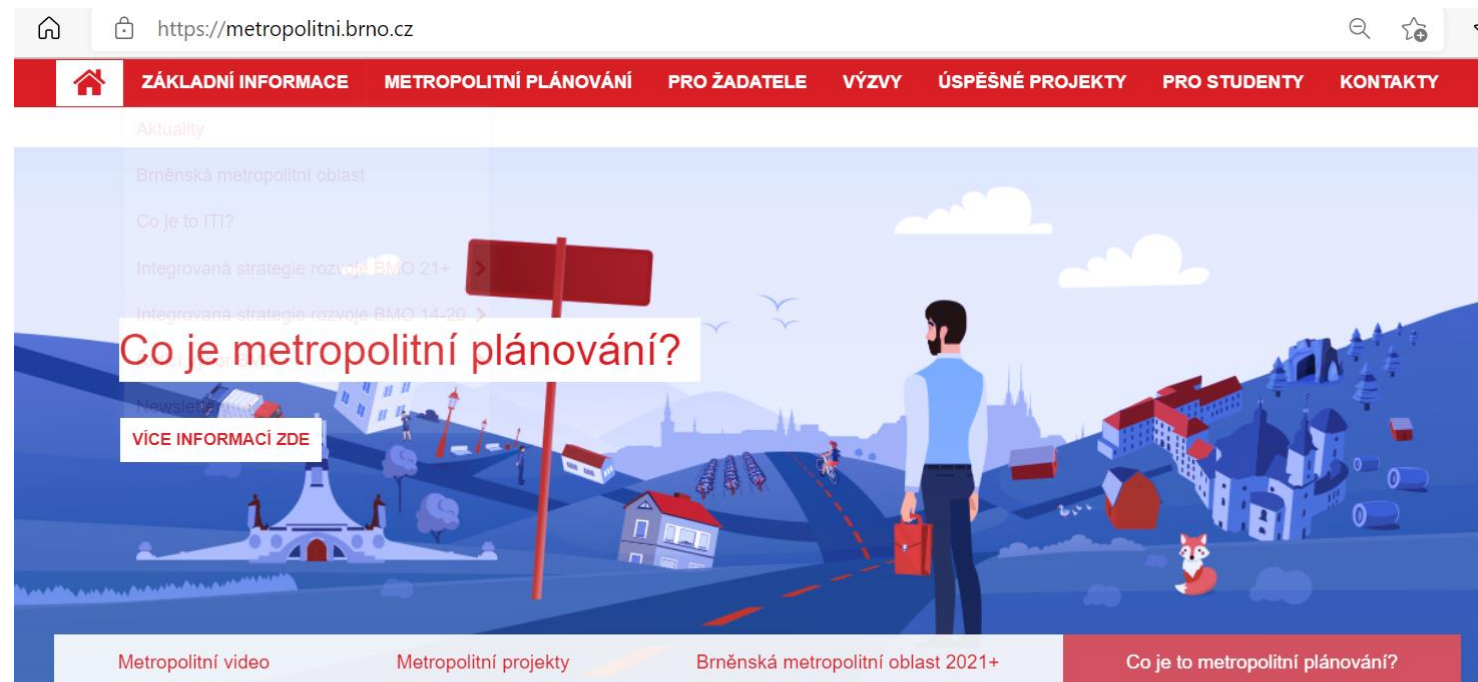
Projekty tvořící integrované řešení:

- Elektrizace trati vč. PEÚ Brno – Zastávka u Brna, 1. etapa
 - terminál IDS Starý Lískovec IA
 - prodloužení trolejbusové trati Osová – žel. stanice Starý Lískovec, terminál
-
- návaznost na projekt Elektrizace trati vč. PEÚ Brno – Zastávka u Brna
 - částečné odlehčení kapacit Hl. nádraží, zkrácení dojížd'ky do Brna

Kulturní dimenze: marketingová a komunikační strategie

- kampaň pro odbornou veřejnost
- logo, vizuální styl, newsletter, FB, brožury, letáky, storymapy, úspěšné projekty, metropolitní desatero, metropolitní lídři, metropolitní ples atd.

8. 11. 2021.

Mapa využití půdy Brněnské metropolitní oblasti

Společně s kolegy z Oddělení dat, analýz a evaluací MMB jsme

2. 11. 2021.

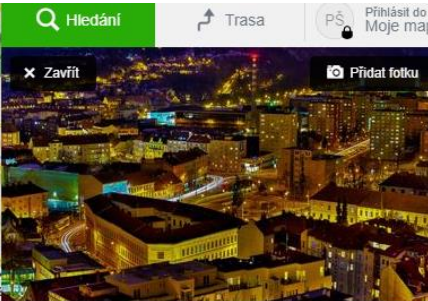
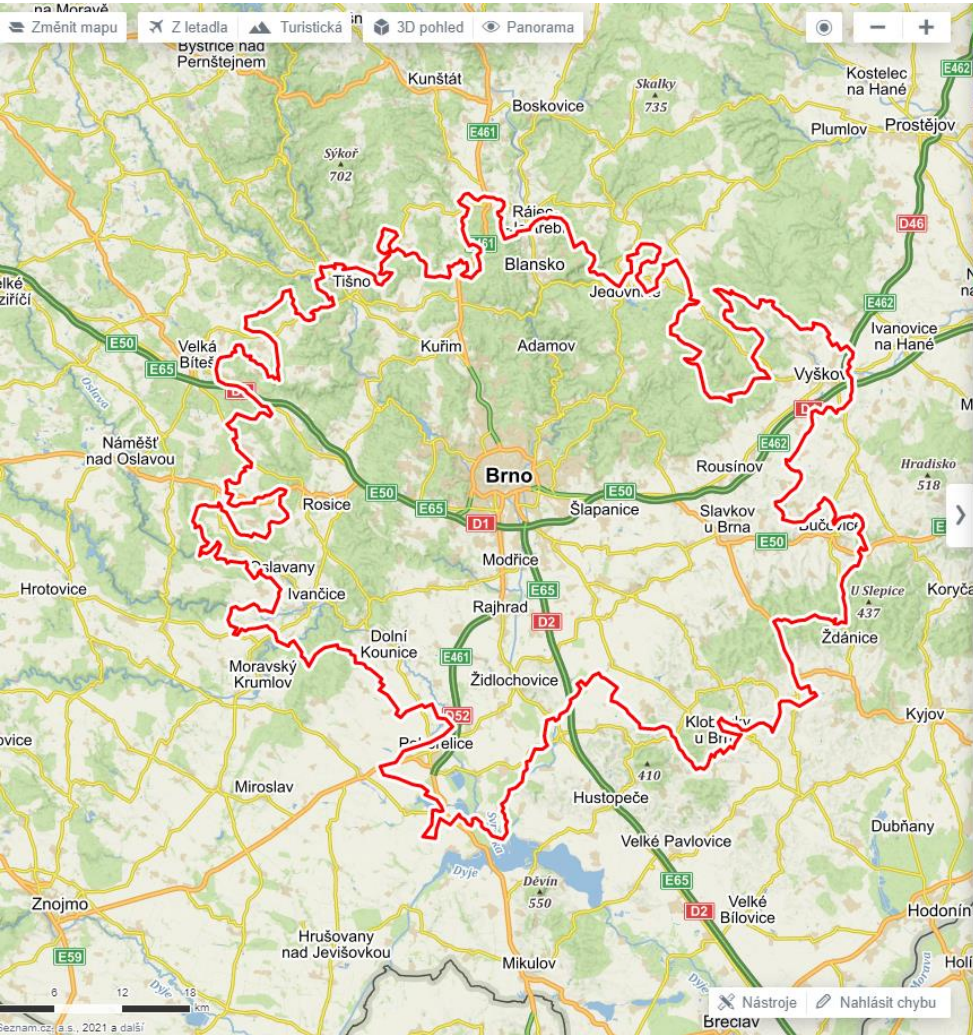
Studenti řešili téma propagace metropolitní oblasti

Pětičlenný tým studentek a studentů z Masarykovy univerzity a

13. 9. 2021.

O integrovaných nástrojích na webu Ministerstva pro místní rozvoj

Bourají hranice mezi velkými městy a okolím, i to je úkol

Brněnská metropolitní oblast
Oblast

Jihomoravský kraj, Česko

[Trasa](#) [Uložit](#) [Sdílet](#) [Tipy na výlet](#)

metropolitni.brno.cz

Počasí 16°

Brněnská metropolitní oblast (BMO) je územím nacházejícím se v Jihomoravském kraji. Od roku 2019 se skládá ze 184 obcí, kde žije téměř 700 tisíc obyvatel. BMO není uměle vytvořené území, ale organický funkční celek zahrnující město Brno a jeho přirozené zázemí, které funguje na intenzivních denních vazbách (dopravní, sociální, ekonomická).

Počet obyvatel: 696 413 (stav k roku 2019)
Počet obcí: 184
Rozloha: 1 978 km²
Struktura oblasti: monocentrická

WIKIPEDIE
Otevřená encyklopedie

Článek [Diskuse](#)

Brněnská metropolitní oblast

Číst [Editovat](#) [Editovat zdroj](#) [Zobrazit historii](#) [Hledat na V](#)

Brněnská metropolitní oblast (**BMO**)^[1] je organický funkční celek zahrnující město Brno a jeho zázemí. Jedná se o území o rozloze 1 978 km² v **Jihomoravském kraji**, které zahrnuje město Brno a jeho zázemí, kde trvale žije více než 700 tisíc obyvatel (stav k roku 2020)^[2]. **Metropolitní oblast** byla definována na základě jednotné metodiky Ministerstva pro místní rozvoj ČR využitím dat z sčítání lidu, evidencí obyvatelstva, dat například dojížděnou za prací či do škol.^[3] Cílem vytvoření Brněnské metropolitní oblasti není slučování, ale spolupráce obcí při koordinaci strategických projektů v oblasti dopravy, sociálních služeb.^[4] Zmíněná spolupráce je možná díky nástroji Evropské komise ITI – Integrované územní investice (z anglického *Integrated Territorial Investments*^[5]). ITI slouží k vyžadující integraci různých přístupů, respektive kooperaci všech obcí. Brněnská metropolitní oblast je jedna ze třech **metropolitních oblastí** definovaných ve Strategii regionálního rozvoje.

Obsah [\[skrýt\]](#)

- Historie
- Integrovaná řešení
- Obce v BMO (vymezení k roku 2019)
- Odkazy
 - 4.1 Reference
 - 4.2 Externí odkazy

Historie [\[editovat\]](#) [\[editovat zdroj\]](#)

- Velké Brno:** období první republiky, v roce 1919 došlo k administrativnímu rozšíření Brna o města Královo Pole a Husovice a dalších 22 obcí^[7]
- Vymezení Brněnské sídelní regionální aglomerace dle usnesení vlády z roku (1983) za účelem definování sídelních regionálních aglomerací a městských regionů^[8]
- Vymezení Brněnské sídelní regionální aglomerace v Územním plánu BSRA (1985) za účelem definování politiky územního rozvoje^[8]
- Vymezení Brněnské aglomerace pro účely hodnocení a snižování hluku (2006)^[8]
- Projekt URBACT II Joining forces, který se zabýval řízením metropolitních oblastí (2009)^[9]
- Vymezení aglomerace ve Studii aglomeračních vazeb města Brna a jeho okolí (2010)^[8]
- Vymezení aglomerace v Atlasu sídelního systému České republiky (2011)^[8]
- Vymezení funkčního území Brněnské metropolitní oblasti z roku 2013 pro potřeby uplatňování nástroje ITI (Integrované územní investice)^[3]
- MAIA studie analyzující spolupráci v metropolitních oblastech, vypracovaná v rámci působnosti v pracovní skupině Metropolitní oblasti sítě EUROCITIES (2013)^[10]
- Memorandum o metropolitní spolupráci mezi Brnem a pěti obcemi ORP (Kuřim, Rosice, Slavkov u Brna, Šlapanice a Židlochovice) (2014)
- Schválení Integrované strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti (2016)^[4]
- Mezinárodní projekt SPIMA (2017-2018): Prostorová dynamika a strategické plánování v metropolitních oblastech^[11]
- Aktualizace Memoranda o metropolitní spolupráci (2018)^[12]
- Zapojení města Brna do evropské sítě METREX – Síť metropolitních oblastí (2016)^[13]
- Nové vymezení Brněnské metropolitní oblasti 2021+ (2020)^[14]
- Přistoupení Ivančic k Memorandu o metropolitní spolupráci (2020)^[15]
- Mezinárodní projekt METRO (2020-2021): Role a budoucí perspektivy kohezní politiky ve strategickém plánování metropolitních oblastí a měst (2020)^[16]

Město Brno spolupracuje s okolními obcemi v rámci uplatňování nástroje ITI (Integrované územní investice), který umožňuje díky využívání evropských dotací řešení metropolitních strategických projektů. Nástroj ITI je primárně určen pro dlouhodobé projekty, které mají strategickou povahu. Podmínkami využití nástroje bylo definování dlouhodobých priorit metropolitní oblasti.

Integrovaná strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti ^[17]

Institucionální dimenze: výzkumný projekt TA ČR METROSPOL

Institucionalizace metropolitní spolupráce jako faktor zvýšení motivace obcí ke spolupráci v metropolitních oblastech

Vytvoření univerzální metodiky iniciující založení nové metropolitní instituce – návrh konkrétní podoby a formy, možné metodické postupy při její implementaci, a to primárně krátkodobě (využití stávající legislativy), ale i střednědobě (legislativní změna).

- odborné články, rešerše zahraničních přístupů, právní analýzy
- dva diskusní workshopy s experty
- argumentační opora problematice rozvoje metropolitní spolupráce
- Brno je hlavním aplikačním garantem – pilotáž

Činnost a funkce metropolitní instituce (1/2)

Snadno přenositelné (již se děje v rámci řízení ITI, nikdo jiný pro FUA nevykonává):

- **Analytická a strategická činnost:** strategické plánování metropolitní oblasti prostřednictvím tvorby a řízení strategie rozvoje BMO, aktualizace datové základny na metropolitní úrovni, animační činnost řídicím platformám (pracovní skupiny, řídicí výbor).
- **Projektová a koordinační činnost:** generování a příprava metropolitních projektů, koordinace rozvojových aktivit v území, dotační poradenství, pořádání metropolitních akcí, mediátor komunikace metropole se zázemím, sdílení a přenos dobré praxe, marketing atd.

Činnost a funkce metropolitní instituce (2/2)

Následně zapojení "metropolitních témat veřejné služby" (nejen z pohledu plánování, ale samotné realizace) – např. dle uzavřeného memoranda o spolupráci:

Poměrně snadno přenositelné (nikdo jiný pro FUA systematicky nevykonává):

- cyklodoprava a cykloturistika;
- protipovodňová ochrana, revitalizační a adaptační opatření;
- problematika sucha a eroze;
- sportovní a rekreační vyžití, cestovní ruch;
- ...

Důležité, ale poměrně obtížně přenositelné/vymahatelné (dotýká se kompetencí obcí/krajů, nutná dohoda aktérů na společném postupu):

- jednotný systém odpadového hospodářství;
- řešení dopravy ve FUA (v JMK vyřešeno, funguje IDS)
- společná koordinace rezidenční a komerční výstavby – sladění územně-plánovacích aktivit obcí BMO
- ...

Členství v metropolitní instituci

Vzhledem k vysokému počtu samospráv není možná/účelná účast všech obcí BMO.

Účast zástupce za daný mikroregion:

- stávající DSO – nepokrývají celé území, nejsou skladebné, možná účast obce ve více mikroregionech > problematické
- Stávající MAS – nepokrývají celé území, nejsou skladebné, čistě za účelem dotací, různá kvalita fungování > problematické
- stávající SO ORP – jen přenesená působnost > problematické
- **nově vytvořený subjekt (na úrovni SO ORP)**

Další body k vyjasnění

- Financování metropolitní instituce – nutně vícezdrojové
- Výkonné a rozhodovací orgány metropolitní instituce
- Možnost vstupu/výstupu
- Komunikační strategie konceptu metropolitní instituce na obecní, krajské a národní úrovni
- ...

Možné krátkodobé optimum (**bottom-up**)

Zkoumané formy: spolek, DSO, Z.Ú.

Bez změn stávající právní úpravy.

Modifikované DSO (Z.Ú. založený jednoúčelovými DSO, městem Brnem a JMK)

Jednoúčelová DSO jsou formována v hranicích obvodů ORP nebo jinak vhodně stanovených hranicích. Jejich existence zachovává participaci menších územních samospráv na řízení Z.Ú. prostřednictvím omezeného počtu zástupců.

Možné dlouhodobé optimum (top-down)

Právnícká osoba sui generis

Vyžaduje změnu stávající právní úpravy.

Metropolitní svazek (MS)

Vytvoření nové obecně definované (pro všechny MO/A) právnícké osoby veřejného práva opírající se o statutární město (jádro FUA), zástupce obcí tvořících zázemí a zohledňující roli kraje

Shrnutí, další postup (**kombinace top-down a bottom-up**)

- Koncept MS **vyžaduje legislativní změnu** (horizont cca 3 let)
- **Pilotáž v BMO:** během překlenovacího období (než dojde k legislativní změně) využít stávající legislativní úpravy, otestovat koncept ve specifických podmínkách BMO – **odborná a politická podpora tomuto kroku**
- Na základě dosavadní debaty navrhnout a rozpracovat v metodice projektu METROSPOL **nejvhodnější překlenovací právní formu nevyžadující legislativní změny** (modifikované DSO spolupracující s krajem)
- **Nutno oba přístupy rozvíjet paralelně a ve spolupráci, postupovat v úzké součinnosti s národní úrovní a dalšími experty**

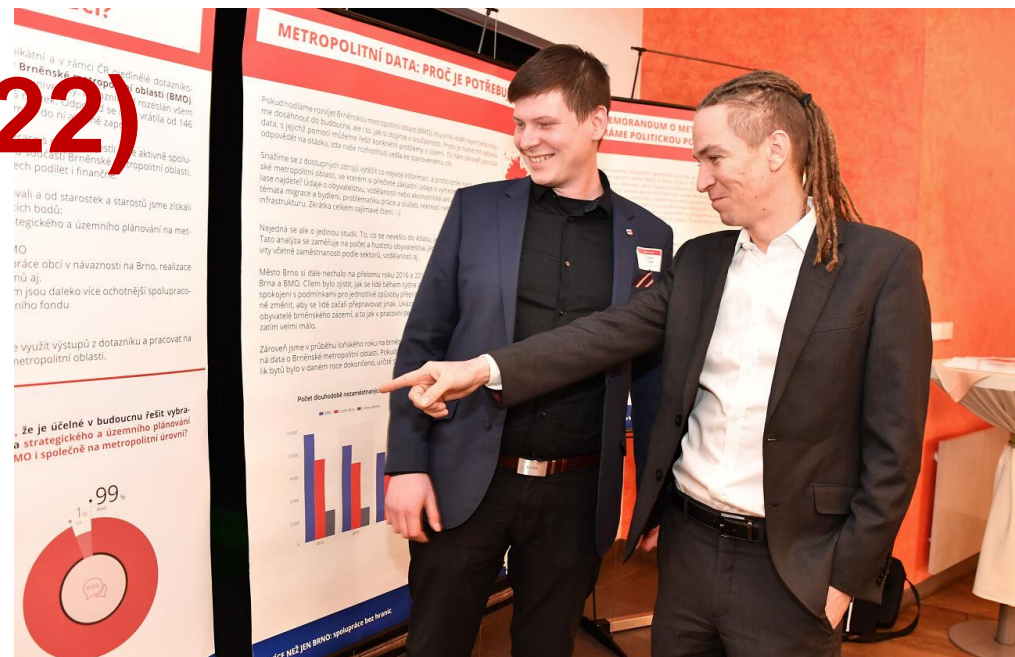
Metropolitní konference (2022)

3. ročník, termín: **čtvrtek 19. 5. 2022**

Téma: metropolitní instituce jako faktor zvýšení motivace ke spolupráci

Celodenní akce

- dopolední část (metropolitní exkurze / pracovní debaty / komora primátorů statutárních měst SMO ČR)
- odpolední část (samotná konference)

Děkuji za pozornost.

metropolitni.brno.cz

#jednejmetropolitne